

На Ваш изх. ККПВ-50-453-37-6/31.07.2024 г.

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Изх. № ККПВ-50-453-37-6
от 15.08.2024 г.

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД
Изх. № К. 1521
Дата на регистриране: 15.08.24

ДО
Г-ЖА АННА АЛЕКСАНДРОВА -
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
КОНСТИТУЦИОННИ И ПРАВНИ ВЪПРОСИ
НА ПЕТДЕСЕТТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

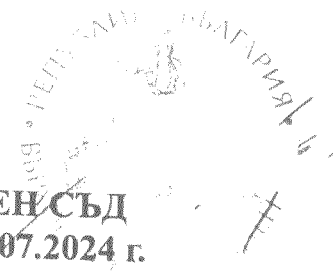
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО АЛЕКСАНДРОВА,

Във връзка с писмото под горния номер Ви изпращам становище по Законопроект № 50-454-01-53 за изменение и допълнение на Закона за адвокатурата, внесен от Анна Василева Александрова и група народни представители на 30.07.2024 г.

Приложение: съгласно текста

С уважение,

МИМИ ФУРНАДЖИЕВА -
ЗА ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
(съгласно заповед № 679/04.07.2024 г.
на председателя Галина Захарова)

До Петдесетото Народно събрание
На Република България

Комисия по конституционни и
правни въпроси

Г-жа Анна Александрова

СТАНОВИЩЕ

по Законопроект за изменение и допълнение на Закона за
адвокатурата (ЗИДЗА)

от Върховен касационен съд

I. Относно изменението на Закона за адвокатурата ВКС предлага следните редакции по изложените по-долу мотиви:

1. § 1, т. 1 ЗИДЗА

В § 1 т. 1 ЗИДЗА при изменението на чл. 36, ал. 3 и ал. 5, след думите „министъра на правосъдието“ се добавят думите „и министъра на икономиката“, като думите „по предложение на Висшия адвокатски съвет“, се заменят с думите „след съгласуване с Висшия адвокатски съвет“.

МОТИВИ:

Целта е да има представител на клиентите/ползвателите на адвокатски услуги, с оглед осигуряване на баланс в интересите при изготвянето на наредбата, уреждаща критериите за адвокатското възнаграждение.

Подкрепяме становището на Министерство на правосъдието, изх. № 01.00.106#1/06.08.2024 г., изразено в т. 2.2.

II. Относно изменението на Граждански процесуален кодекс (ГПК) с § 5 ЗИДЗА, ВКС предлага следните редакции на разпоредбите по изложените по-долу мотиви:

1. § 5, т. 1 ЗИДЗА

В § 5, т. 1, изр. 2-ро ЗИДЗА накрая се добавя: „най-късно в двуседмичен срок от постъпване на искането на съда.“.

В § 5, т. 1 – предвидена нова ал. 6 на чл. 29, да отпадне изречение четвърто.

МОТИВИ:

Без назначаване на особен представител на ответника при наличие на предпоставките за това в чл. 29, чл. 47, ал. 6, и чл. 48 ГПК, и такъв по чл. 430 ГПК на длъжника по изпълнението не може да са развие исковото/изпълнителното производство. С оглед на това следва да бъде определен максимален срок, в рамките на който адвокатският съвет трябва да определи особения представител и неговото възнаграждение, за да се обезпечи развитието на посочените производства. Намираме, че двуседмичен срок е разумен срок за изпълнение на тези правомощия. Липсата на срок би означавало да се блокира упражняването на правото на иск или правото на принудително изпълнение на ищеца/взискателя в исковото/изпълнителното производство, срещу което ищецът/взискателят не разполага с механизъм на защита.

В § 5, т. 1, в предвидената нова ал. 6 на чл. 29, следва да отпадне правилото, че ако съдът намали възнаграждението, определено от адвокатския съвет, адвокатът има право да откаже представителство по делото, тъй като това реално ще блокира защитата на ищеца срещу несъответстващо на фактическата и правна сложност на делото възнаграждение.

Освен изложеното следва да се има предвид, че при условията на чл. 29, ал. 4 ГПК, вр. чл. 15, ал. 8 от Закона за закрила на детето, особен представител се назначава по реда на Закона за правната помощ – чл. 23, ал. 1, предл. последно, вр. чл. 21, т. 2 от Закона за правната помощ.

2. § 5, т. 4 ЗИДЗА

В § 5, т. 4, изр. 1-ро ЗИДЗА отпадат думите „условията, при които е възложена и предоставена правната помощ, времето за извършването и спешността ѝ, квалификацията, опита и специализацията на адвоката.“

В § 5, т. 4, изр. 2-ро и 3-то отпадат.

МОТИВИ:

По § 5, т. 4, изр. 1-во ЗИДЗА:

Отговорността за разноските е материална деликтна безвиновна отговорност, която се носи от страните, а не от техните пълномощници. За да може спечелилата спора страна да противопостави договореното и заплатено от нея адвокатско възнаграждение на оспорилата го насрещна страна, същото не следва да е прекомерно.

Първо, критерии за прекомерността не могат да бъдат квалификацията, опита или специализацията на адвоката на другата страна, условията, при които е възложена и предоставена правната помощ, както и времето на извършването и спешността ѝ.

На насрещната страна не може да се противопоставя квалификация, опита или специализацията на адвоката на другата страна. От значение за прекомерността на възнаграждението са само *реално* извършените от пълномощника на другата страна действия по делото във връзка с предоставянето на правната услуга, а не квалификацията, опит или специализацията на адвоката. Противното би означавало съдът да събира доказателства относно квалификация, опита или специализацията на адвокат, въпреки че те не са използвани реално по делото при липса или ниска на активност на адвоката по него, което е свързано и с извършването на преценка на качеството на предоставената услуга, което е недопустимо. Квалификацията, опита или специализацията на адвоката са от значение единствено за адвокатския съвет в хипотезата, когато той по искане на съда или на съдебен изпълнител определя особен представител на страната, но е неотнормирана към производството по чл. 78, ал. 5 ГПК, в което се извършва преценка на прекомерността на възнаграждението на база на обема на реално предоставената услуга, независимо колко опитен и квалифициран е адвоката на другата страна, с който насрещната страна не е в договорни отношения. Компетентността на адвоката следва да намери отражение в реално предоставената услуга, но не може да бъде изведена сама по себе си като отделен критерий при преценката за прекомерност на заплатеното възнаграждение.

Ирелевантно при направено възражение по чл. 78, ал. 5 ГПК е и времето, в което другата страна е възложила извършването на правната услуга на адвоката си, тъй като това зависи единствено от нейната воля. Сроковете за извършване на процесуалните действия са регламентирани в ГПК и важат и за двете страни в процеса, и ако една от страните в процеса несвоевременно е възложила правната услуга, не следва това да е противопоставимо на насрещната страна. Същото се отнася и за условията, при които страната е възложила на адвоката си осъществяването на правната помощ.

По § 5, т. 4, изр. 2-ро и 3-то ЗИДЗА:

Въвеждането на условие правото на възражение за прекомерност да може да бъде упражнено само ако възнаграждението е по-високо поне с 1/3 спрямо заплатеното от възразяващата страна, води до блокиране на института на чл. 78, ал. 5 ГПК, целящ да предотврати неоснователно обогатяване на другата страна в процеса посредством отговорността за разноските.

На първо място, заплатените възнаграждения и *от двете страни* в процеса може да са *прекомерни*, поради което не може да се лишат страните в тази хипотеза от правото да възразят за това, което трябва да може да бъде упражнено от всяка от тях, още повече, че не може да се очаква, че страните са запознати с пазара на правните услуги, както адвокатите, които ги предоставят. Както е посочено по-горе, този институт обслужва не адвокатите, а страните по делото, които именно носят отговорността за разноските.

На второ място, по едно и също дело, осъществената правна помощ от адвокатите на насрещните страни може да е много различна по обем, което е от изключително съществено значение за преценката на прекомерността на конкретното заплатено адвокатско възнаграждение, независимо че другата страна е заплатила същото по размер възнаграждение на своя адвокат, който може да е осъществил в пъти по-голям обем на защита по делото от пълномощника на насрещната страна. С оглед на това, няма основание критерий за прекомерността да е заплатеното от страната на адвоката й възнаграждение. Включително е възможно адвокатът на една от страните да се е включила на много по-късен етап от развитие на производството в съответната инстанция, в която хипотеза също е нелогично страна, първа упълномощила адвокат, да не може да прави възражение за прекомерност, ако упълномощилата много по-късно адвокат страна договори същото по размер възнаграждение.

На трето място, лице, което не се ползва от адвокатска защита, ще се ползва от повече права, ако не е ползвало такава защита, тъй като в първия случай няма ограничение за възражението му по чл. 78, ал. 5 ГПК.

На четвърто място, само като допълнително съображение, следва да се посочи, че когато страна по делото е потребител (независимо дали е ищец или ответник) следва да се съобрази и практиката на Съда на Европейския съюз (СЕС), постановена по български преюдициални запитвания, последното от което е решение от 21.03.2024 г. по дело С-714/22, т. 5 от диспозитива, в която е прието, че не се допуска национална правна уредба, която позволява потребителят да бъде задължен да понесе част от процесуалните разноски, когато, след установяването на нищожността на договорна клауза, поради неравноправния й характер, искането за връщане на недължимо платени от него въз основа на тази клауза суми е уважено само частично. Следователно, СЕС приема, че потребителят не понася разноски дори при частично отхвърляне на кондикционната му претенция по чл. 55, ал. 1, предл. 1-во ЗЗД във връзка с наличие на неравноправна клауза с оглед принципа на ефективност. По-аргумент от по-силното основание, когато спорът не е разрешен изцяло в полза на потребителя, той следва да може да направи *безусловно* възражение по чл. 78, ал. 5 ГПК, независимо какъв е размерът на заплатеното от страните възнаграждение. Следва да се има предвид, че с

подзаконов акт (наредбата по чл. 36, ал. 5 ЗА) не би могло да се преодолее въведеното условие в чл. 78, ал. 5 (§ 1, т. 4, изр. 2-ро и 3-то ГПК), тъй като ГПК е по-висш по степен нормативен акт.

Същото се отнася и за новото правило, че съдът не може да присъди по-нисък размер на разноските за адвокатско възнаграждение от размера на заплатеното възнаграждение на адвокат на насрещната страна. Освен горните съображение, следва да се посочи, че по този начин на практика се въвежда като *минимално възнаграждение* за адвоката заплатеното такова от насрещната страна, т.е. въвежда се *минимум*, който не е основан на извършената от адвоката *реална* услуга по делото.